

19.12.2025

Dnro:t

2360/03.04.04.04.09/2024

2386/03.04.04.04.09/2024

Asia

Aluevalitus

Valittajat

Anne Meriläinen asiakumppaneineen

Rääkkylän kunta

Päätös, josta valitetaan

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuusto 9.10.2024 § 59

Aluevaltuusto on valituksenalaisella päätöksellään muun ohella hyväksynyt aluehallituksen esityksen palvelustrategiasta täydennettynä Anna Karjulan ja Vihreiden aluevaltuustoryhmän tekemillä lisäyksillä sekä ”Siunsoite palveluverkko vuoteen 2038” -liitteen hallituksen esityksen mukaisena.

Palveluverkkosuunnitelmaliihteen mukaan jokaisessa kunnassa on vain yksi sote-keskus tai sote-asema. Sote-keskus toimii virka-aikaan ja palveluja voidaan tarjota myös virka-ajan ulkopuolella ja viikonloppuisin. Sote-asetat ovat avoinna tarpeen mukaan 1–5 päivänä viikossa. Sote-palvelupiste täydentää suurempien kuntien reuna-alueiden palvelutarvetta. Sote-palvelupisteen kaikkia palveluita ei tuoteta säännöllisesti, vaan yksilöiden tarpeen mukaan. Palveluita sote-palvelupisteille tuotetaan sote-keskuksesta tai sote-asemalta. Sote-keskuksia on Joensuussa, Nurmeksessa, Lieksassa, Ilomantsissa, Outokummussa, Liperissä, Kiteellä ja Kontiolahdella. Sote-asetamia on Juuassa, Polvijärvellä, Heinävedellä, Rääkkylässä ja Tohmajärvellä. Pitäjistä Enon, Hammaslahden, Kesälahden, Kiihtelysvaaran, Lehmon, Tuupovaaran ja Valtimon palvelut toteutetaan sote-palvelupisteissä.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa*Anne Meriläinen asiakumppaneineen*

Aluevaltuuston päätös on kumottava.

Päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä. Päätöksen valmisteluun on osallistunut ISLAB hyvinvointiyhtymän hallituksen puheenjohtaja Ilkka

Pirskanen. Hän on ollut esteellinen osallistumaan valmisteluun, koska hänen edustamalleen yhtymälle on päätöksestä odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa. Intressi on konkreettinen, merkittävä ja todennäköinen.

Hyvinvointialue käyttää yhtymän laboratoriopalveluita. Palvelustrategiassa ja palveluverkkosuunnitelmassa määritetään sitä, minkä verran yhtymältä tilataan näyttö- ja näyttöpalveluja hyvinvointialueen eri toimipisteisiin, sekä esitetään, että palvelupisteillä näyttötoista vastaisivat hyvinvointialueen hoitajat.

Päätös on lainvastainen. Pienten kuntien sote-asemilla ja liitoskuntien eli pitäjien sote-palvelupisteillä tarjottavat palvelut ovat epäsuhtaisia. Valmistelussa on rikottu alueella asuvien ihmisten yhdenvertaisen kohtelun vaatimusta sekä perustuslaissa suojattua oikeutta riittävään terveydenhuoltoon. Palvelumitoituksen arvioinnissa on käytetty keskeisenä perusteena koko kunnan sairastavuusindeksiä. Palvelujen tarvetta ei tule arvioida kuntakohtaisesti, vaan sen mukaan, millaista väestöä kussakin hyvinvointialueen osassa asuu. Pitäjiin suunniteltu palvelumitoitus olisi tullut määrittää paikkakuntakohtaisesti muunnetun asukasluvun perusteella. Paikkakuntakohtainen sairastavuusindeksi olisi ollut selvitettävissä. Yhdenvertaisen kohtelun vastaisen ja puutteellisen valmistelun seurauksena pitäjäläisillä tulisi olemaan merkittävästi huonommat palvelut kuin sellaisten itsenäisten kuntien alueilla, joilla palvelutarvetta kuvaavat tekijät ovat aivan vastaavat kuin pitäjissä. Sote-aseman saavat kunnat Heinävesi, Polvijärvi ja Rääkkylä ovat lähes identtisiä omaa sote-asemaa vaille jäävien Kesälahden, Kiihtelysvaaran, Tuupovaaran ja Valtimon pitäjien kanssa. Juuan ja Tohmajärven kunnat vertautuvat Enon ja Pyhäselän pitäjiin.

Rääkkylän kunta

Aluevaltuuston päätös on kumottava ja asia on palautettava uudelleen valmisteltavaksi. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on velvoitettava korvaamaan kunnan oikeudenkäyntikulut korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua ratkaisun antamisesta.

Päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä. ISLAB hyvinvointiyhtymän hallituksen puheenjohtajana toimiva Ilkka Pirskanen on osallistunut esteellisenä asian käsittelyyn. Palveluverkkosuunnitelmassa ja strategiassa on linjattu keskeisesti laboratorio- ja näyttö- ja näyttöpalveluiden laajuudesta ja sijoitettavista toimipisteistä. ISLAB hyvinvointiyhtymälle on voinut aiheutua päätöksestä joko konkreettista hyötyä tai vahinkoa riippuen siitä, miten sosiaali- ja terveydenhuollon toimipaikat sijoitellaan hyvinvointialueelle ja etenkin siitä, minkä verran alueelle tulee kutakin palvelumallia. Pirskasella voidaan katsoa olevan intressi pyrkiä vaikuttamaan palvelutarjontaan. Hyvinvointialueen ja yhtymän edut ovat olleet ristiriidassa ja asian tasapuolinen käsittely olisi edellyttänyt, ettei Pirskanen olisi osallistunut käsittelyyn. Pirskanen on ollut asiassa esteellinen myös niin sanotun yleislausekejäävin perusteella, koska hän on osallistunut esittelijänä sellaisen päätöksen käsittelyyn, joka voi olla erittäin edullinen hänen edustamansa ISLAB hyvinvointiyhtymän kannalta.

Valtuuston kokousta ei ole kutsuttu koolle laillisesti. Kokouskutsu ei ole saavuttanut kaikkia valtuutettuja teknisen virheen vuoksi säädettyssä ajassa. Kokouskutsu on lähetetty viralliseen luottamushenkilösähköpostiin, mutta teknisen virheen vuoksi sähköposti on palautunut lähettäjälle. Aluevaltuutettu on kokouksessa kyseenalaistanut kokouksen laillisuuden teknisestä virheestä johtuen, mutta kannanotto on jäänyt kirjaamatta pöytäkirjaan, minkä vuoksi myös pöytäkirja on virheellisesti laadittu.

Päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä myös sen vuoksi, että äänestysjärjestyksen osalta ei ole noudatettu hallintosääntöä. Kokouksessa esitetyt vastaesitykset olisi tullut asettaa vastakkain äänestyksessä. Kokouksessa tätä äänestysjärjestystä ei ole noudatettu, mikä on vääristänyt aluehallituksen pohjaesityksen asemaa, kun pohjaesityksen asema on vahvistunut muihin esityksiin nähden.

Aluehallituksen päätösesitys on kuulunut seuraavasti: "Aluehallitus esittää aluevaltuustolle Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategian hyväksymistä hyvinvointialuejohtajan tekemän muutetun päätösehdotuksen mukaisesti. Asian liitteinä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategia 2024–2038 (liite 5) ja Siunsote palveluverkko vuoteen 2038 (liite 6)." Aluehallitus ei näin ollen ole tuonut palveluverkkoa koskevaa asiaa valtuustolle päätettäväksi, eikä aluevaltuusto ole siten tosiasiaa hyväksynyt palveluverkkosuunnitelmaa, vaan ainoastaan palvelustrategian.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Aluehallitus on antanut lausunnot, joiden mukaan valitukset on hylättävä. Pirskanen ei ole ollut esteellinen. Palvelustrategiassa tai palveluverkkosuunnitelmassa ei mainita ISLAB hyvinvointiyhtymää. Tarvittavat kliiniset diagnostiset tukipalvelut määräytyvät lääketieteellisin perustein riippumatta palveluverkosta. Hyvinvointialueen ja yhtymän välillä ei ole ollut intressiristiriitaa tai kilpailuasetelmaa. Päätöksestä ei seuraa yhtymälle taloudellista hyötyä tai haittaa eikä tasapuolisuus ole vaarantunut. Asiassa ei ole myöskään muuta erityistä syytä, joka muodostaisi esteellisyysperusteen.

Palvelustrategialla ja palveluverkkosuunnitelmalla nimenomaisesti pyritään turvaamaan yhdenvertainen palvelujen tuottaminen alueella. Kuntien aiempi yhdistyminen ei luo erityisasemaa. Entisten liitoskuntien eli pitäjien palvelut voidaan järjestää osana laajempaa kokonaisuutta. Valmistelussa on selvitetty ja esitetty kuntakohtaiset julkisista rekistereistä saatavilla olevat sairastavuusindeksit. Pitäjäkohtaisia tai kuntien osien mukaisia kansallisia sairastavuusindeksejä ei ole julkisista tietolähteistä saatavilla.

Kokous on ollut laillisesti koolle kutsuttu ja aluevaltuuston käyttämät laitteet, järjestelmät ja yhteydet ovat olleet käytettävissä aluevaltuuston kokousta edeltäneenä aikana. Eräs aluevaltuutettu on kokouksessa tiedustellut kokouksen laillista koolle kutsumista, koska hän on kokenut hyvinvointialueen käyttämän sähköpostiosoitteen olleen tukossa. Hänelle on vastattu, että

kokouskutsu on lähetetty säädetyssä ajassa. Puheenvuoro on tulkittu tiedusteluksi eikä esitykseksi, eikä sitä ole kirjattu pöytäkirjaan. Kyseinen aluevaltuutettu on kieltäytynyt käyttämästä luottamustoimen hoitamiseen tarkoitettua virallista sähköpostiosoitetta.

Valtuusto on hyväksynyt muutosesitysten käsittelyjärjestyksen. Muutosesitykset ovat pääosin liittyneet erillisiin sisältökohtiin, jolloin ne eivät ole olleet keskenään kilpailevia eikä niitä ole ollut perusteltua laittaa vastakkain. Palveluverkko on asian valmistelussa ollut kiinteä osa kokonaisuutta. Aluevaltuusto on valituksenalaisella päätöksellään tietoisesti hyväksynyt myös palveluverkkoliitteen.

Pirskanen on esteellisyysväitteen johdosta antamissaan lausumissa katsonut, ettei hän ole ollut esteellinen. ISLAB hyvinvointiyhtymän tuottamat ja hyvinvointialueelta laskuttamat palvelut perustuvat lääkäreiden antamiin läheteisiin. Näytteenottopisteiden sijainnilla, niiden määrällä tai laboratorioden määrällä ei ole vaikutusta näytteiden määrään. Palveluverkon laajuus tai suppeus voi vaikuttaa näytteenottohintaan, joka määrittää hyvinvointialuekohtaisesti. Hyvinvointialue viime kädessä vastaa osaltaan kaikista kuluista tai hyötyy mahdollisista kustannussäästöistä.

Anne Meriläinen asiakumppaneineen on antanut vastaselityksen.

Rääkkylän kunta on antanut vastaselityksen, joka on lähetetty aluehallitukselle tiedoksi.

Täytäntöönpanomääräys

Itä-Suomen hallinto-oikeus on välipäätöksellään 20.1.2025 nro 101/2025 hylännyt valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä koskevan Rääkkylän kunnan vaatimuksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valitukset ja Rääkkylän kunnan oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.

Perustelut

Kokouksen koolle kutsumista koskevat valitusperusteet

Hyvinvointialueesta annetun lain 99 §:n 3 momentin mukaan kokouskutsu on lähetettävä viimeistään neljä päivää ennen kokousta. Samassa ajassa on kokouksesta tiedotettava yleisessä tietoverkossa hyvinvointialueen verkkosivustolla. Kokouskutsu voidaan lähettää sähköisesti, jos hyvinvointialue huolehtii, että tähän tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella kokouskutsu on lähetetty hyvinvointialueen hallintosäännön 106 §:n ja 108 §:n edellyttämällä tavalla valtuutetuille vähintään seitsemän kalenteripäivää ennen aluevaltuuston kokousta sähköisesti. Aluehallitus on päätöksellään 2.3.2023 § 4 päättänyt, että luottamustoimeen liittyvässä viestinnässä käytetään vain hyvinvointialueen luottamustoimen hoitamiseksi järjestämää sähköpostiosoitetta.

Valtuutettu Anni Järvinen on pitänyt valtuuston kokouksen 9.10.2024 laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteamista koskevan § 54 aikana kokoustallenteelta tarkemmin ilmenevän puheenvuoron, jonka mukaan hänen luottamustoimessa käyttämänsä sähköpostiosoite on ollut tukossa eikä siihen toimitetut viestit ole menneet perille. Hän on pyytänyt ongelmaan aiemmin apua, mutta hän on saanut sitä vasta kokouspäivänä. Hän on ongelmasta tietoisena pyytänyt kokouskutsua henkilökohtaiseen sähköpostiinsa, mutta siihen ei ole suostuttu. Hän on saanut kokouskutsun toimitettuna hänen henkilökohtaiseen sähköpostiosoitteeseensa maanantaina eli 7.10.2024. Hyvinvointialueen juristi on puheenvuorossaan katsonut, että kokouskutsu on hallintosäännön mukaisesti lähetetty eikä kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden osalta ole ongelmaa. Puheenjohtaja on juristin puheenvuoroon viitaten todennut, että Järvisen kysymykseen on tullut selkeä vastaus ja tämän jälkeen todennut kokouksen laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Hyvinvointialueen lausunnon mukaan Järvinen on sähköpostiviestissään hallinnolle 30.9.2024 ilmoittanut, ettei hän käytä eikä tule käyttämään luottamushenkilöille järjestettyä sähköpostiosoitetta. Lausunnon mukaan hyvinvointialueen järjestelmät toimittavalta yhtiöltä on tullut tieto, että aluevaltuutettujen käytössä olevat tekniset palvelut ovat olleet käytettävissä kokousta edeltävänä aikana. Järjestelmät olisivat olleet myös Järvisen osalta käytettävissä, mikäli hän olisi käyttänyt niitä ohjeistuksen mukaisesti.

Hallinto-oikeus toteaa, että kokouskutsu on lähetetty myös Järviselle hallintosäännön mukaisesti. Hyvinvointialueen esittämä selvitys ja Järvisen ilmoittama häiriön syy huomioon ottaen yksittäisen valtuutetun kokouskutsua koskevan teknisen virheen ei voida katsoa johtuneen hyvinvointialueen vastuulla olevasta seikasta. Lisäksi valtuutettu Järvinen on ollut kokouksessa läsnä kokouskutsun toimittamisessa olleesta ongelmasta huolimatta. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteamisen osalta kyse on ollut puheenjohtajan tehtäviin kuuluvista kokouksen järjestäytymistoimista, eikä sellaisen valtuuston päätettäväksi kuuluvan asian käsittelystä, jonka yhteydessä olisi mahdollista tehdä vastaehdotuksia. Valituksenalainen päätös ei siten ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä kokouksen koolle kutsumista ja kokouksen laillisuuden toteamista koskevilla perusteilla.

Esteellisyyttä koskevat valitusperusteet

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 ja 7 kohtien mukaan virkamies on esteellinen, jos hän on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa

sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa, tai jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Hyvinvointialueesta annetun lain 102 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä säädetään hallintolain 27–30 §:ssä. Mainitun pykälän 4 momentin mukaan hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta hyvinvointialueen luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa hyvinvointialueen liikelaitoksessa tai hyvinvointiyhtymässä. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos hyvinvointialueen edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai hyvinvointiyhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen strategiajohtaja Ilkka Pirskanen on osallistunut valituksenalaisen päätöksen käsittelyyn toimimalla asiaa valmistelleen tulevaisuuslautakunnan esittelijänä. Hän on toiminut myös ISLAB hyvinvointiyhtymän hallituksen puheenjohtajana. Hallinto-oikeus toteaa, että hyvinvointialueesta annetun lain 102 §:n 4 momentin säännös huomioon ottaen esteellisyys voi syntyä mainitun aseman johdosta vain, jos hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän edut ovat ristiriidassa keskenään taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella ISLAB hyvinvointiyhtymän tehtävänä on tuottaa yhtymän jäsenille klinisiä diagnostisia palveluita. Yhtymä laskuttaa palveluista toteutuneen käytön mukaan ja se ei tuota voittoa. Hyvinvointialueen lausunnon mukaan ISLAB hyvinvointiyhtymältä hankittavat palvelut määräytyvät lääketieteellisin perustein riippumatta palveluverkosta. Pirskasen lausuman mukaan palveluverkon laajuus voi vaikuttaa hyvinvointialueelta perittävään näytteenottohintaan.

Palveluverkkosuunnitelmaliihteen mukaan sote-keskusten vähimmäispalveluihin kuuluu muun muassa näytteenotto ja vierianalytiikka. Sote-asetat ovat avoinna tarpeen mukaan 1–5 päivää viikossa ja niiden vähimmäispalveluihin kuuluu muun muassa näytteenottopalvelut ja vierianalytiikka suppeasti.

Hallinto-oikeus toteaa, että palveluverkon muuttaminen valituksenalaisessa päätöksessä kuvatulla tavalla vaikuttaa siihen, missä toimipisteissä hyvinvointiyhtymältä hankittavia klinisiä diagnostisia palveluita jatkossa tuotetaan. Päätös vaikuttaa siten myös hyvinvointiyhtymän toimintaan. Valituksenalaisella päätöksellä ei kuitenkaan ole muutettu hyvinvointiyhtymältä hankittavien palvelujen määrää tai laajuutta. Hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän etujen ei siten voida katsoa olevan ristiriidassa tai asian tasapuolisen käsittelyn edellyttävän sitä, ettei Pirskanen olisi osallistunut asian käsittelyyn. Asiassa ei ole ilmennyt muutakaan erityistä syytä, jonka perusteella Pirskasen puolueettomuus olisi vaarantunut

hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan tarkoittamalla tavalla. Päätös ei siten ole esteellisyyden vuoksi virheellisessä järjestyksessä syntynyt.

Äänestysjärjestystä koskeva valitusperuste

Pohjois-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 123 §:n mukaan jos äänestykseen otettavia ehdotuksia on enemmän kuin kaksi, puheenjohtaja esittää aluevaltuuston hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen. Ensin otetaan äänestykseen kaksi eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta. Voittanut ehdotus asetetaan jäljellä olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksista poikkeavaa ehdotusta vastaan. Näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan. Jos ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä on äänestettävä erikseen.

Asian käsittelyssä on tehty useita kannatettuja muutosehdotuksia. Aluevaltuusto on hyväksynyt puheenjohtajan ehdottaman äänestysjärjestyksen. Ensin on äänestetty Palvelustrategia-asiakirjaan tehdyistä lisäyksistä, jotka eivät ole ristiriidassa aluehallituksen pohjaesitykseen nähden. Tämän jälkeen on äänestetty palvelustrategiaan sisällöllisesti vaikuttavista muutosesityksistä ja sen jälkeen palveluverkkosuunnitelmaliitteeseen tehdyistä muutosesityksistä. Mainittuun liitteeseen liittyvä Hyykyn neljäs esitys ja Harisen esitys on laitettu ensin vastakkain ennen äänestystä aluehallituksen pohjaesitykseen nähden. Viimeisenä on käsitelty kaksi ponsiesitystä.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella Hyykyn neljäs esitys ja Harisen esitys ovat koskeneet muutoksia sote-palvelupisteillä järjestettävien hoitaja- ja lääkäripalveluiden kuvaukseen. Muilta osin kannatetut ehdotukset ovat koskeneet palvelustrategian tai palveluverkkosuunnitelmaliitteen erillisiä tekstikohtia, muun muassa henkilöstön riittävyyttä, muita palvelupisteitä, palvelujen yhteensovittamista sekä sote-keskuksissa, sote-asemilla ja sote-palvelupisteillä tarjottavien eri palvelujen kuvauksiin tehtäviä muutoksia. Muiden kuin ensin vastakkain äänestettäväksi otettujen Hyykyn neljännen ja Harisen esityksen voidaan katsoa olevan sellaisia hallintosäännössä tarkoitettuja ehdotuksia, joiden hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, ja joista on siten voitu äänestää erikseen pohjaehdotusta vastaan. Valituksenalainen päätös ei siten ole äänestysjärjestystä koskevalla valitusperusteella virheellisessä järjestyksessä syntynyt.

Palveluverkkoa koskevat valitusperusteet

Valituksenalaista päätöstä on valmisteltu tulevaisuuslautakunnassa ja aluehallituksessa. Tulevaisuuslautakunta on päätöksellään 17.9.2024 § 93 hyväksynyt liitteenä olleen palvelustrategian ja palveluverkkosuunnitelman esittelijän muutetun päätösehdotuksen mukaisesti ja esittänyt niitä aluehallituksen ja -valtuuston hyväksyttäväksi. Aluehallitus on päätöksellään 25.9.2024 § 198 esittänyt esittelijän muutetun päätösehdotuksen mukaisesti Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategian hyväksymistä

tulevaisuuslautakunnan esityksen 17.9.2024 § 93 mukaisesti. Aluevaltuuston on valituksenalaisella päätöksellä äänestysten jälkeen todettu muun ohella hyväksyneen aluehallituksen esityksen palvelustrategiasta täydennettynä tietyillä lisäyksillä sekä Siunsote palveluverkko vuoteen 2038-liitteen hallituksen esityksen mukaisena.

Hallinto-oikeus toteaa, että asian valmistelussa on esitetty sekä palvelustrategian että palveluverkkosuunnitelmaliihteen hyväksymistä siitä huolimatta, ettei palveluverkkosuunnitelmaliihteen hyväksymistä ole nimenomaisesti mainittu aluehallituksen esityksessä aluevaltuustolle. Liitteiden hyväksyminen on myös nimenomaisesti todettu valituksenalaisessa päätöksessä.

Aluehallituksen päätöksen 25.9.2024 § 198 selostusosan mukaan tulevaisuuslautakunnan valmisteleva palvelustrategiaesitys perustuu todennettuihin väestö- ja sairastavuustietoihin, joista on johdettu tarveperusteisesti hyvinvointialueen laajuinen palveluverkkosuunnitelma tietyillä saatavuus- ja saavutettavuuskriteereillä.

Palvelustrategian palvelun tuotantotapoja ja palveluverkkoa koskevan osion mukaan sama palvelu voidaan tuottaa eri tavoin. Monikanavainen palveluverkko koostuu digitaalisista palveluista, kotiin annettavista palveluista, sote-keskuksissa, sote-asemilla ja muissa palvelupisteissä annettavista lähipalveluista sekä keskitetysti hyvinvointialueella tai Itä-Suomen yhteistoiminta-alueella annettavista palveluista. Palvelut eivät ole samanlaisia kaikissa kunnissa tai taajamissa, mutta niillä alueilla, joissa väestön palvelutarve on samanlainen, palvelut ovat samanlaiset ja niitä tuotetaan samanlaisella konseptillä. Sote-keskuksia ja sote-asemia koskevan osion mukaan sote-keskusten ja sote-asemien tehtävänä on tuottaa lakisääteiset peruspalvelut, varmistaa palvelujen integraatio ja vähentää erityistason palvelujen tarvetta laadukkaalla toiminnalla. Taajamissa sote-palvelupisteet ovat osa dynaamista palveluverkkoa ja täydentävän palvelujen saatavuutta alueilla, joilla palvelutarve ei välttämättä edellytä kiinteitä kivijalkapalveluja. Oleellista on, että palveluja voidaan muuttaa alueen asukkaiden palvelutarpeiden muuttuessa. Palveluverkkosuunnitelmaliihteen mukaan jokaisessa kunnassa on vain yksi sote-keskus suurimmissa kunnissa, joissa on suuri ja laaja-alainen palvelutarve, tai sote-asema pienemmissä kunnissa, joissa palvelujen tarve on kriteerein vähäisempää. Sote-palvelupisteet täydentävät suurempien kuntien reuna-alueiden palvelutarvetta. Palveluita tuotetaan asiakkaiden tarpeen perusteella ja ajan mukanaan tuomien sopeuttamistarpeiden mukaisella tavalla. Sote-asemat ovat avoimena tarpeen mukaan 1–5 päivänä viikossa. Sote-palvelupisteen kaikkia palveluita ei tuoteta säännöllisesti, vaan yksilöiden tarpeen mukaan.

Valituksenalaisella päätöksellä on hyväksytty päätökseen liitettäväksi ponsiehdotus, jonka mukaan aluevaltuusto edellyttää, että myös pitäjien palvelutarpeen arviointi perustuu paikalliseen sairastavuusindeksillä muunnettuun asukasluukuun.

Aluehallitus vastaa hyvinvointialueesta annetun lain 43 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 98 §:n mukaisesti valtuuston asioiden valmistelusta. Hallinto-oikeus toteaa, että aluevaltuuston toimivaltaan kuuluu lähtökohtaisesti arvioida, pitääkö se aluehallituksen suorittamaa valmistelua sisällöllisesti riittävänä päätöksenteon pohjaksi ja katsooko se, että sillä on käytössään päätöksentekoa varten riittävät tiedot, vai haluaako se palauttaa asian aluehallitukselle uutta valmistelua varten.

Pohjois-Karjalan alueella on eri kokoisia itsenäisiä kuntia sekä asutuskeskuksia, jotka ovat aiemmin olleet itsenäisiä kuntia, mutta jotka ovat kuntaliitosten johdosta osa suurempaa kaupunkia tai kuntaa eli niin sanottuja pitäjjiä. Hallinto-oikeus toteaa, etteivät itsenäiset kunnat ja suuremman kunnan tai kaupungin alueella sijaitsevat pitäjät ole sellaisessa vertailukelpoisessa asemassa, että niiden erilainen kohtelu olisi sellaisenaan hallintolain 6 §:stä ilmenevän yhdenvertaisuusperiaatteen tai sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (järjestämislaki) 4 §:n palveluiden yhdenvertaisen toteuttamisen vastaisia. Asian valmistelua ei siten voida pitää lainvastaisena tai muutoinkaan puutteellisena tai virheellisenä sen johdosta, että sote-keskusten, sote-asemien ja sote-palvelupisteiden sijoittelussa itsenäisten kuntien palvelutarjontaa on arvioitu eri perustein kuin pitäjien palvelutarjontaa, eikä päätös ole mainituilla perusteilla virheellisessä järjestyksessä syntynyt.

Suomen perustuslain 19 §:n 3 momentin sekä järjestämislain 4 §:n mukaan jokaiselle on turvattava riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää ja palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti. Palvelustrategian ja palveluverkkosuunnitelman mukaan sekä sote-asemilla että sote-palvelupisteillä järjestettävien palvelujen laajuus on tarkoitus määritellä alueen asukkaiden palvelutarpeen mukaisesti. Valituksenalaista päätöstä ei voida pitää yhdenvertaisuusperiaatteen tai riittäviä terveydenhuoltopalveluja koskevan oikeuden vastaisena sen perusteella, että palvelut on päätetty järjestää pienissä itsenäisissä kunnissa sote-asemilla ja itsenäisten kuntien mahdollisesti saman tyyppisissä osissa eli pitäjissä kuntaan sijoitettuun sote-keskukseen tai sote-asemaan tukeutuen sote-palvelupisteissä. Päätös ei siten ole lainvastainen.

Johtopäätös

Aluevaltuuston päätös ei ole valituksissa mainituilla perusteilla virheellisessä järjestyksessä syntynyt tai muutoinkaan lainvastainen.

Oikeudenkäyntikulut

Asian näin päättyessä ei ole kohtuutonta, että Rääkkylän kunta joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Muut sovelletut oikeusohjeet

Hallintolaki 27 §

Laki hyvinvointialueesta 109 §, 140 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 95 §

Muutoksenhaku

Hyvinvointialueesta annetun lain 147 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (aluevalitus).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Toni Nykänen, Marika Turunen ja Karoliina Hyvärinen.

Esittelevä jäsen

Karoliina Hyvärinen

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	Anne Meriläinen, sähköpostitse antopäivänä Hallintolain 56 §:n 2 momentin ja 68 §:n 1 momentin mukaan on valituskirjelmän ensimmäisen allekirjoittajan Anne Meriläisen tämän päätöksen tiedoksi saatuaan ilmoitettava siitä valituskirjelmän muille allekirjoittajille. Jos hän tämän laiminlyö, hän on velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä tai sen viivästymisestä aiheutuneen vahingon, sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun ja muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi.
Oikeudenkäyntimaksu	270 euroa (Oikeudenkäyntimaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on tämän päätöksen liitteenä.)
Päätös	Rääkkylän kunta / Rääkkylän kunnanhallitus, sähköpostitse antopäivänä
Oikeudenkäyntimaksu	270 euroa (Oikeudenkäyntimaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on tämän päätöksen liitteenä.)
Jäljennös maksutta	Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitus / juristi, VT Sakari Kela, sähköpostitse antopäivänä Hyvinvointialueen on hyvinvointialueesta annetun lain 147 §:n mukaan viipymättä julkaistava ilmoitus tästä päätöksestä yleisessä tietoverkossa hyvinvointialueen verkkosivustolla, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.